

בדיקת חמץ בבית שספק בדוק. 7.**1. רא"ש פסחים א:ב "בעו מיניה מרנב"י" עד סוף דבריו**

בעו מיניה מרנב"י המשכיר בית לחבירו בארבעה עשר חזקתו בדוק או אין חזקתו בדוק ולא איפשיטא הך בעיא. **ויראה** שיכול לבטל והוויא ספיקא דרבנן ואזלינן לקולא ומתוך דברי ר"י משמע אפ"י אי חזקתו בדוק כשישנו בעיר צריך לשאול לו. וכן כתב ר' יצחק גיאאות ז"ל המשכיר בית לחבירו בארבעה עשר יום +ביום+ ואינו יודע אם הוא בדוק או אינו בדוק שואלו ואם אינו מצוי בעיר שהלך לו חזקתו בדוק:

2. ש"ך יורה דעה סימן ק"י כללי ספק ספיקא בקצרה כלל כ'

כ- (שכג) וכל זה בספק איסור דרבנן שאין לו חזקת איסור אבל יש לו חזקת איסור אסור:

3. משנה למלך הל' טומאת צרעת ב:א "ואפשר לומר בלא שייך" עד וזה ימים שתמהתי

ואפשר לומר דלא שייך לומר אוקי גברא אחזקתיה אלא בספק דמציאות דאמרינן אוקי גברא אחזקתיה אך בודאי נעשה המעשה ומספקא לן מילתא היכי אגמריה רחמנא למשה לא שייך לומר אוקי גברא אחזקתיה והכי אגמריה דאטו מפני חזקתו של זה משתנה מאי דאגמריה רחמנא למשה וחילוק זה הוא נכון בעיני.

4. בבא מציעא לג: מתחלת המשנה עד "נשבע ולא רצה"

המפקיד אצל חבירו בהמה או כלים, ונגנבו או שאבדו, שילם ולא רצה לישבע, שהרי אמרו: שומר חנם נשבע ויוצא, נמצא הגנב - משלם תשלומי כפל. טבח ומכר - משלם תשלומי ארבעה וחמשה. למי משלם - למי שהפקדון אצלו.

5. רא"ש בבא מציעא ג:ב "ותמיה לי על רב אלפס" עד סוף דבריו

ותמיה לי על רב אלפס שכתב כאן דקיימא לן ממון המוטל בספק חולקין ובפרק שור שנגח את הפרה פסק כרבנן דאמרי המוציא מחבירו עליו הראיה. **ואפשר דגבי כפל ליכא חזקה הלכך לכ"ע חולקין.** אבל אין לשונו משמע כן מדקאמר דקיימא לן משמע דאיכא פלוגתא ופסק כמאן דאמר חולקין. **ועוד נראה דודאי חזקה איכא כיון דמספקא לן אי אקני בהמה לכפילא אוקי בהמה בחזקת בעליה ולא הקנה לו.** והכי הלכתא וכן פסקו התוספות דהלכתא כרבנן:

6. בבא בתרא לב. "ההוא דאמר לחבריה" עד לב: "ההוא ערבא"

ההוא דאמר לחבריה: מאי בעית בהאי ארעא? א"ל: מינך זבינתה והא שטרא, אמר ליה: שטרא זייפא הוא; גחין לחיש ליה לרבה: אין, שטרא זייפא הוא, מיהו שטרא מעליא הוה לי ואירכס, ואמינא: אינקיט האי בידאי כל דהו; אמר רבה: מה לו לשקר? אי בעי אמר ליה שטרא מעליא הוא. אמר ליה רב יוסף: אמאי סמכת? אהאי שטרא, האי שטרא חספא בעלמא הוא. ההוא דאמר לחבריה: הב לי מאה זוזי דמסיקנא בך והא שטרא, א"ל: שטרא זייפא הוא; גחין לחיש ליה לרבה: אין, שטרא זייפא, מיהו שטרא מעליא הוה לי ואירכס, ואמינא: אינקיט האי בידאי כל דהו; אמר רבה: מה לו לשקר? אי בעי אמר ליה שטרא מעליא הוא. א"ל רב יוסף: אמאי קא סמכת? אהאי שטרא, האי שטרא חספא בעלמא הוא. אמר רב אידי בר אבין: הלכתא כוותיה דרבה בארעא, והלכתא כוותיה דרב יוסף בזוזי; הלכתא כרבה בארעא - דהיכא דקיימא ארעא תיקום, והלכתא כוותיה דרב יוסף בזוזי - דהיכא דקיימי זוזי לוקמי.

7. תוס' בבא בתרא לב: ד"ה והלכתא מתחלת התוס' עד "ועוד דהילכתא"

רבינו שמואל פירש דמספקא ליה כמאן הלכתא וצריך לדחוק ולפרש ולחלק בין ספיקא דתרי ותרי לספיקא דדינא דהא דלא אוקמה בחזקת מרה קמא כמו בנכסי דבר שטיא דאמר' (כתובות דף כ.). אוקי תרי בהדי תרי ואוקי נכסי בחזקת בר שטיא התם הוו תרי ותרי כמאן דליתנהו דמי ואוקמי' ארעא בחזקת מרה קמא אבל הכא דמספקא לן דינא כמאן התם לא שייך כולי האי למימר אוקמה אחזקת מרה קמא ונוציא מיד המוחזק ודוחק הוא

8. פסחים ט: "תשע ציבורין" עד "שני ציבורין"

תשע ציבורין של מצה ואחד של חמץ, ואתא עכבר ושקל ולא ידעינן אי מצה שקל אי חמץ שקל - היינו תשע חנויות. פירש ואתא עכבר ושקל - היינו סיפא. דתנן: תשע חנויות, כולן מוכרין בשר שחוטה ואחת מוכרת בשר נבלה, ולקח מאחת מהן ואינו יודע מאיזה מהן לקח - ספיקו אסור. ובנמצא הלך אחר הרוב.

9. תוס' פסחים ט: ד"ה היינו תשע חנויות מתחלת דבריו עד "ואם תאמר"

לפי מה שפ"ה לענין בדיקה לא נהירא לר"י דהיכי מיייתי ראייה מתשע חנויות דהוי ספיקא דאוריית' ואזלינן לחומרא והכא ספיקא דרבנן הוא כדאמרינן בסמוך מיהו י"ל דאיירי כגון שלא ביטל ועוד קשה דגבי תשע חנויות ליכא חזקת היתר אבל הכא אוקמא אחזקת בדוק דהא בבדוק מיירי דאי לאו הכי פשיטא דבעי בדיקה ונראה לר"י דלענין שהביא עכבר לבית ונמצא קבעי אי שרי לאכילה אי לאו

10. רמב"ם הל' חמץ ומצה ב:י וראב"ד ומגיד משנה

הניח תשעה צבורין של מצה ואחד של חמץ ובא עכבר ונטל ולא ידענו אם חמץ אם מצה נטל ונכנס לבית בדוק צריך לבדוק שכל הקבוע כמחצה על מחצה.

השגת הראב"ד - הניח תשעה ציבורין של מצה ואחד של חמץ ובא עכבר וכו' צריך לבדוק שכל קבוע כמחצה על מחצה. א"א לא מיהוורא הא מילתא אלא לענין בטול אבל לענין בדיקה ספיקא דרבנן הוא.

מגיד משנה - ניח תשעה צבורין של מצה וכו'. שם (דף ט'): ט' צבורין של מצה ואחד של חמץ ואתא עכבר ושקל ולא ידעינן אי חמץ שקל אי מצה שקל היינו תשע חנויות דתנן תשעה חנויות כולן מוכרות בשר שחוטה ואחת מוכרת בשר נבילה ולקח מאחת מהן ואינו יודע מאי זה מהן לקח אסור. ובהשגות א"א לא מיהוורא הא מלתא וכו'. ודעת רש"י ז"ל ושאר המפרשים האחרונים כדעת רבינו גם מדברי הגאונים נראה כן וכן כתוב בפירוש בהלכות ה"ר יצחק אבן גיאת וכתב הרא"ה ז"ל שהטעם דאע"ג דספיקא דרבנן היא כיון שבדיקת חמץ תחילתה על הספק החמירו בספקה יותר משאר ספיקות של דבריה וכן עיקר:

11. מהר"ם חלאווה פסחים ד: ד"ה כיון דבדיקת חמץ "דבין חזקתו לאין חזקתו" עד סוף דבריו

דבין חזקתו לאין חזקתו וליכא מידי כיון דספיקא דרבנן לקולא אלא ש"מ דכיון דאפשר למיקם עליה דמלתא כל בספיקא צריכה בדיקה וכן בכל ספק דרבנן או ספק ספיקא דאורייתא כל שאיפשר לעמוד על בירורו של דבר אין מתירין עד שיעמדו עליו (ח").

12. רמ"א יורה דעה קי:ט "אבל אם היו ב' ספקות" עד סוף דבריו

אבל אם היו ב' ספיקות אם היה כאן איסור כלל, ונודעו ב' הספיקות ביחד, מתירים ספק ספיקא בכל מקום, אפילו באיסור דאורייתא וגופו של איסור, ואפילו היה לו חזקת איסור, כגון עוף שבחזקת איסור עומד ונשבר או נשמש גפו ספק מחיים או לאחר שחיטה, ואם תמצא לומר מחיים, שמא לא נקבה הריאה, יש להתיר מכח ספק ספיקא; אע"פ שיש לברר על ידי בדיקת הריאה, אין לחוש.